

Mirosława Bogacz

Otwarte zasoby edukacyjne w pracy historyka i polonisty

Istnieje kilka argumentów przemawiających za korzystaniem z otwartych zasobów edukacyjnych przez nauczycieli języka polskiego i historii. OZE mogą pomóc w realizacji podstawy programowej, w tym edukacji medialnej, do której zostali zobowiązani wszyscy nauczyciele. Zasoby cyfrowe są chętnie wykorzystywane przez uczniów, którzy jednak namiętnie nie respektują ograniczeń prawa autorskiego, dlatego warto polecać im repozytoria dostępne na zasadzie licencji *Creative Commons*. Wśród wolnych zasobów edukacyjnych znajdziemy materiały przeznaczone i polecane właśnie uczniom, opracowane pod kątem ich potrzeb.

Na zasadzie otwartych zasobów edukacyjnych dostępne są: słowniki, encyklopedie, podręczniki, scenariusze lekcji, teksty utworów literackich i dokumentów historycznych, filmy fabularne i dokumentalne, reportaże, audiobooki, edycje, materiały muzyczne i ikonograficzne. Zasoby te mogą być przydatne w opracowaniu i prowadzeniu lekcji, w przygotowaniu imprez rocznicowych, gazetek, konkursów, w realizacji projektów.

Polonistów i historyków mogą zainteresować przede wszystkim następujące polskie OZE: projekty tworzone w ramach Fundacji Nowoczesna Polska – Wolne Podręczniki, Wolne Lektury, Czytamy Słuchając, Historia i Media; Projekty Fundacji Wikimedia – Wikipedia, Wikisłownik, Wikiźródła, Wikycytaty, Wikibooks, Wikinews, Wikimedia Commons; zasoby bibliotek cyfrowych, Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej, propozycje działań dziennikarskich Fundacji Nowe Media.

Znaczna część polecanych materiałów tworzona jest w oparciu o system Wiki – rodzaj strony internetowej, często wykorzystywanej w edukacji, którą można łatwo edytować i modyfikować, używając

przeglądarki internetowej. Zmiany może wprowadzać wiele osób, efekty są widoczne od razu po zapisaniu. Strony Wiki połączone są odnośnikami, które pozwalają na szybką nawigację. Serwisy Wiki najczęściej wykorzystuje się do wspólnej pracy w sieci. Projekt internetowej encyklopedii Wikipedii, który powstał w 2001 roku, spopularyzował system Wiki.

Projekty Fundacji Wikimedia

- **Wikipedia** (<http://pl.wikipedia.org>)

Popularna wśród uczniów, i nie tylko, Wikipedia to jeden z projektów Fundacji Wikimedia. Polska edycja encyklopedii internetowej zawiera ponad 900 000 haseł. Ponieważ każdy może być autorem hasła i znamy przypadki wpisów z błędami, encyklopedia budzi kontrowersje. Artykuły zamieszczone w Wikipedii podlegają jednak ocenie internautów. W menu znajduje się link „Najlepsze artykuły”, z listą tekstów ocenionych „na medal” albo jako dobre. Artykuły „medalowe”, które wymagają korekty, można zgłosić do poprawy (do Warsztatu PANDA).

Wśród wzorcowo opracowanych haseł są również hasła z zakresu historii i literatury – z bogatym warsztatem naukowym: bibliografią załącznikową, przypisami, drzewami genealogicznymi, kontekstami interpretacyjnymi itp., jak np. Zofia Jagiellonka (1464-1512) czy „Lolita” Vladimira Nabokova.

- **Wikiźródła** (<http://pl.wikisource.org>)

To repozytorium tekstów źródłowych oraz ich tłumaczeń dostępnych na zasadzie różnych wolnych licencji. Portal zawiera wiele utworów z domeny publicznej, to znaczy takich, z których można korzystać bez ograniczeń. Obok utworów literac-

kich („Bogurodzica”, twórczość Dantego, Leśmiana, Prusa i in.) znajdują się tutaj dokumenty historyczne. Np. tekst orędzia prezydenta Mościckiego z 1 września 1939 zawiera link do innych mów Mościckiego dostępnych w Wikiźródłach, linki do Biogramu i Galerii. Kiedy wpisujemy jako wyszukiwane hasło „Orzeszkowa”, otrzymamy jednocześnie linki do Wikicytatów, Biogramu w Wikipedii, Galerii Commons, a także link do Wolnych Lektur. Twórczość Orzeszkowej jest uporządkowana formalnie, według gatunków. Osobno teksty powieści, opowiadań i nowel, utwory publicystyczne, korespondencja, tłumaczenia, inne utwory. Znajduje się tu tekst „Nad Niemnem” i „Gloria victis”. Jeśli przy hasle „Gloria victis” wybierzemy Multimedia, to pojawią się powiązane z hasłem fotografie. Utwory są opracowane, opatrzone przypisami, słowniczkami, zob. np. Słowniczek do powieści „Meir Ezofowicz”.

- **Wikisłownik** (<http://pl.wiktionary.org>)

To internetowy słownik wszystkich języków świata. Wart polecenia zarówno nauczycielom języka polskiego, jak i języków obcych. Korzystanie ze słowników w formie książkowej i elektronicznej jest wpisane do podstawy programowej. Słownik języka polskiego zawiera blisko 35 000 słów. Jest to swoisty „słownik słowników”. Hasło słownikowe objaśnia znaczenie wyrazu, odmianę, etymologię, użycie w związkach frazeologicznych, wyrazy synonimiczne i antonimy, wyrazy pokrewne, tłumaczenia, źródła. Hasło często opatrzone jest ilustracją lub animacją. Słownik jest żywy i aktualny. Po wpisaniu w wyszukiwarce Wikisłownika „Słownik języka polskiego” otrzymamy listę linków: Lista słów, Gramatyka, Przysłowia, Związki frazeologiczne, Staropolszczyzna, Slangi, Dialekty i gwary, Wymowa polska, Słowniki tematyczne, Terminy obce w języku polskim, Język polski w etymologii. Słownik zdecydowanie warto polecać maturzystom opracowującym tematy językowe do prezentacji. Znajdą tutaj różne odmiany języka, np. slang RPG, gwarę studencką, słownik wyrażen używanych przez muzyków rockowych. Słownictwo staropolskie zainteresuje również historyka.

- **Wikicytaty** (<http://pl.wikiquote.org/wiki>)

Jest to baza cytatów, podobnie jak poprzednie projekty, tworzona w trybie Wiki. Każdy może dodać cytaty, sentencje, maksymy, więc są tu wypowiedzi zarówno uznanych pisarzy, polityków, naukowców, jak i współczesnych celebrytów. Strona zawiera ponad 18 000 artykułów (2012) indeksowanych tematycznie i osobowo. Uporządkowane są według: Postacie (Profesja, Narodowość), Zagadnienia, Źródła (Dzieła literackie, Filmy, Inne).

Można skorzystać z wyszukiwarki. Znajdziemy tu wypowiedzi osób z różnych środowisk i cytaty z utworów na wszelkie tematy: na rocznicową szkolną gazetkę, wstęp do prezentacji (ojczyzna, patriotyzm, powstanie, wolność, zdrowie, aktorstwo, poezja... itp.), ciekawą puentę wystąpienia itp.

- **Wikimedia Commons**
(<http://commons.wikimedia.org/wiki>)

Bogate repozytorium zdjęć, ilustracji, dokumentów dźwiękowych i filmów (ponad 13 milionów). Wśród nich ocenione przez społeczność Wikimedia Commons jako szczególnie wartościowe. Zawartość podzielono na kategorie: Temat (Natura, Nauka, Społeczeństwo, Inżynieria), Położenie (Ziemia, Kosmos), Typ (Grafika, Dźwięki, Wideo), Twórcy, Licencja, Źródło, Polskie Kategorie.

Można wykorzystać portrety (władcy Polski, pisarze i in.), reprodukcje malarstwa, nagrania dotyczące ważnych osobistości i twórców. W wyszukiwarce znajdziemy mapy wydarzeń historycznych, np. poszczególne etapy bitwy warszawskiej 1920 roku (*Battle of Warsaw*) czy powstania warszawskiego; herby i flagi miast. Bogate są hasła malarskie: Jan Matejko, Artur Grottger i in., warto wykorzystać zdjęcia eksponatów muzealnych, np. starożytna sztuka egipska w *Walters Art Museum*. Tutaj można pobrać nagranie Mazurka Dąbrowskiego albo „Czterech pór roku” Vivaldiego.

- **Wikibooks** (<http://pl.wikibooks.org>)

Tworzony podręcznik „Polszczyzna” wymaga dopracowania i korekty. Można za to wykorzystać podręcznik „Cywilizacje” w dziale Historia (Wikijunior).

System Wiki wykorzystywany jest w wielu innych ciekawych projektach, takich jak **Encyklopedia tradycji** (http://tradycja.wikia.com/wiki/Encyklopedia_Tradycji), gdzie znajdziemy ocalony od zapomnienia tekst starej piosenki, wyliczankę, przepis na potrawę, nazwę wsi i jej historię. **Warszawikia** (<http://warszawa.wikia.com>) zbiera wszystkie możliwe informacje o mieście i osobach z nim związanych zarówno historyczne, jak i aktualne i in.

Portale prowadzone przez Fundację Nowoczesna Polska

Fundacja stawia sobie za główny cel, *żeby lektury szkolne, podręczniki i wszelkie materiały dodatkowe były dostępne za darmo przez internet*. Pod koniec maja Fundacja Nowoczesna Polska opubliko-

wała „Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych”, przygotowany w ramach projektu „Cyfrowa Przyszłość”. Dokument przedstawia zakres edukacji medialnej i informacyjnej oraz listę kompetencji opracowanych dla wszystkich grup wiekowych: od wychowania przedszkolnego, aż po kształcenie ustawiczne¹.

- **Wolne Lektury** (<http://wolnelektury.pl>)

Portal zwiera teksty utworów (ponad 1600), w tym lektury szkolne, które trafiły już do domeny publicznej. Opublikowane dokumenty można przeszukiwać według autorów, gatunków, rodzajów i epok historycznoliterackich. Publikacje zostały starannie opracowane, znajdujemy tutaj informacje o epokach, autorach, teksty opatrzone są rozbudowanymi przypisami, w sposób przejrzysty zaznaczono motywy literackie. Linki odsyłają nas do innych utworów danego autora i do opracowania w Wikipedii. Teksty udostępnione są w kilku formatach – HTML, TXT, PDF, EPUB, MOBI, dla potrzeb osób słabowidzących zastosowano format DAISY.

Polonistów może zainspirować pomysł na remiks słowno-muzyczny utworu z listy lektur szkolnych zatytułowany „Rymy Pętle Rytmy”. Projekt Fundacji Nowoczesna Polska powstał w celu zachęcenia uczniów szkół ponadpodstawowych do kreatywnego wykorzystania nowych mediów i twórczej pracy z tekstem.

Użytkowników czytnika e-booków zainteresuje darmowa kolekcja klasyki dostępna na stronie Empiku: <http://ebook.empik.com/klasyka>. Po zarejestrowaniu dostępnych jest prawie 8 000 utworów – klasyka literatury, część właśnie z portalu Wolne Lektury. Poukładane są alfabetycznie, można je sortować według autora lub tytułu. Dostępne po zainstalowaniu nakładki do Firefoxa ePub.

- **„Czytamy słuchając”**
(<http://wolnelektury.pl/katalog/audiobooki>)

Szkolna biblioteka internetowa Wolne Lektury została rozszerzona o audiobooki. Znajduje się w niej kilkaset audiobooków czytanych przez aktorów. Audiobooki dostępne są w formatach .wav, .mp3, .ogg.

- **Wolne Podręczniki** (<http://wolnepodreczniki.pl>)

Idea jest następująca – podręczniki są w Internecie i na papierze. Każdy może je pobrać,

skopiować, powielić, wydrukować dla siebie albo dla całej klasy. Ale może też więcej: może je wzbogacać, włączyć się w prace nad kolejnymi edycjami, może na ich podstawie budować własne wersje i materiały. Możliwości są nieograniczone dzięki wolnym licencjom². Niestety jeszcze nie ma takiego podręcznika ani z języka polskiego (związała się grupa wolontariuszy), ani z historii.

- **Historia i Media** (<http://historiaimedia.org>)

Ten projekt Fundacji Nowoczesna Polska zajmuje się historią z perspektywy mediów. Zwraca uwagę na potencjał związany z wykorzystywaniem narzędzi cyfrowych w pracy historyka, dostęp do wirtualnych źródeł, archiwów, muzeów, problem rekonstrukcji historycznych i szereg innych zagadnień dotyczących nowej cyfrowej humanistyki. Prawie wszystkie teksty dostępne są na licencji CC. Na blogu znajdują się informacje o wydarzeniach, konferencjach, książkach, otwartych zabytkach, strategiach muzealnych, zasobach internetowych i in.

Inne zasoby

- **„Otwórz książkę”** (<http://otworzksiazke.pl>)

Projekt „Otwórz książkę” jest prowadzony przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania na Uniwersytecie Warszawskim (ICM UW), w ramach projektów Biblioteka Wirtualna Nauki oraz *Creative Commons* Polska. W skład kolekcji wejść przede wszystkim książki niedostępne już na rynku w wersji drukowanej, a mimo to posiadające wartość naukową i edukacyjną. Do wyszukiwarki można wpisać tytuł, autora lub szukaną frazę albo skorzystać z tagów: historia, literatura.

- **Baza narzędzi dydaktycznych**
(<http://bnd.ibe.edu.pl>)

Baza zawiera zestawy zadań z różnych przedmiotów, tworzone przez nauczycieli i naukowców, którzy pracowali nad podstawą programową. W menu wybieramy przedmiot, np. język polski, historia. Materiały można przeszukiwać według podstawy programowej lub wybrać wyszukiwarkę zaawansowaną, która uściśli również etap edukacyjny (obecnie materiały dla gimnazjum), przeznaczenie (praca na lekcji, sprawdzian, zadanie domowe), szczegółowy temat z podstawy programowej, np. teatr grecki, Wisława Szymborska

¹ *Cyfrowa Przyszłość. Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych*, dostęp 29.06.2012, <http://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/05/Cyfrowa-Przyszlosc-Katalog-Kompetencji-Medialnych-i-Informacyjnych1.pdf>

² *Wolne Podręczniki*, dostęp 29.06.2012, http://wiki.wolnepodreczniki.pl/Wolne_Podr%C4%99czniki

„Wszystko”. Projekt zdecydowanie wart kontynuacji.

- **Edudu** (<http://edudu.pl>)

Edudu to portal z educastami – filmami edukacyjnymi nagrywanymi przez ekspertów i użytkowników portalu. Nagrywane materiały są oparte o wymagania Centralnej Komisji Edukacyjnej. Część z nich jest darmowa, a część dostępna po wysłaniu SMS-a. Równoległe do wypowiedzi eksperta na ekranie pojawiają się tezy wykładu w punktach, tworząc gotową notatkę. Darmowe są educasty o „Sonetach krymskich”, „Wielkiej improwizacji”, „Zemście” w reżyserii Andrzeja Wajdy; z historii: „Sytuacja w kraju po powstaniu warszawskim”, „Konsolidacja władzy ludowej po wojnie” i in. Można wybrać poziom (gimnazjum, matura).

Biblioteki cyfrowe

- **Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona** (<http://www.polona.pl/dlibra>)

CBN Polona udostępnia wybrane zbiory Biblioteki Narodowej (ponad 39 000), od końca 2008 roku również w formacie tekstowym, umożliwiającym przeszukiwanie treści publikacji, kopiowanie całości lub fragmentów, a także zapisanie publikacji na dysku lokalnym komputera. Ze względu na ograniczenia prawa autorskiego CBN Polona nie publikuje książek z ostatnich 70 lat. Korzystanie nie wymaga instalowania dodatkowego oprogramowania. Publikacje prezentowane są w formie stron html (pliki graficzne JPG). Wyszukiwanie publikacji w CBN odbywa się według każdego słowa występującego w opisie dokumentu, na każdej stronie umieszczona została wyszukiwarka. Podział formalny odzwierciedla strukturę zbiorów i pozwala na przeglądanie poszczególnych typów dokumentów: czasopism, książek, dokumentów życia społecznego (ulotki i odezwy), rękopisów, starych druków oraz zbiorów ikonograficznych i muzykaliów. Na uwagę zasługują kolekcje literackie, historyczne, np. powstanie styczniowe, Jan Kochanowski, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Komitet Obrony Robotników, Warszawa w słowie i obrazie i in. Jest też lista najczęściej przeglądanych utworów i ciekawych, polecanych dokumentów. Bardzo dobra, przejrzysta nawigacja. CBN Polonę można też „polubić” na Facebooku.

- **Federacja Bibliotek Cyfrowych** (<http://fbc.pionier.net.pl/owoc>)

Biblioteki cyfrowe udostępniają wiele zasobów w sposób otwarty. Od roku 2002 budują naro-

dowy zasób cyfrowy, wdrażają międzynarodowe standardy, w tym także wolne licencje. Wprowadziły swoje kolekcje do wspólnego repozytorium europejskiego *Europeana*.

- **Biblioteka Literatury Polskiej w Internecie** (<http://literat.ug.edu.pl/books>)

Baza materiałów opracowywana jest w ramach projektu UNESCO „Biblioteka Wirtualna Klasycznych Tekstów Literatury Świata”. Gromadzi teksty wolne od praw autorskich, dostępne bez ograniczeń w celach edukacyjnych. Utworom towarzyszy materiał ilustracyjny oraz szczegółowa bibliografia. Noty biograficzne opracowane zostały przez profesorów literatury. Warto zapoznać się z linkiem „Literatura i kultura”. Ilustracje komponują się z tematyką omawianą na lekcjach języka polskiego i historii: *ars moriendi*, alegoria, arkadia, matrona polska, wojewodzie, świron, świetlica w dworku polskim, kostium polski w. XVI i in.

Pod kątem edukacji medialnej

- **Fundacja Nowe Media – e_Lekcje** (<http://e-lekcje.org>)

Na licencjach *Creative Commons* oparty jest portal edukacyjny E-lekcje.org adresowany do osób zainteresowanych dziennikarstwem – zwłaszcza młodzieży, prowadzony przez Fundację Nowe Media. Zawiera informacje z zakresu edukacji medialnej, poradniki dotyczące tworzenia mediów.

Warto zwrócić uwagę na „Pokój nauczycielski” i materiały warsztatowe opracowane przez Marcina Grudnia, dotyczące prowadzenia gazetki szkolnej. W scenariuszach zajęć podejmowane są zarówno zagadnienia gatunków publicystycznych (jak pisać recenzję, felieton), z zakresu komunikacji (jak słuchać, jak rozmawiać, przeprowadzając wywiad), jak i kwestie techniczne. E-lekcje prowadzone są również w formie videocastów (np. o fotografii). W filmowych wywiadach o pracy dziennikarza wypowiadają się m.in. Jacek Hugo-Bader, Bartek Chaciński, Edwin Bendyk, Mariusz Szczygieł, Wiesław Godzic...

Portal podejmuje zagadnienia z zakresu etyki dziennikarskiej, publikuje słownik pojęć związanych z mediami, prawo autorskie, konstytucję RP, *Creative Commons* w praktyce i in. O wydarzeniach i konkursach informuje MAM blog (Blog Młodzieżowej Akcji Multimedialnej). Są też propozycje szkoleń. Teksty opublikowane w gazetkach szkolnych analizuje i ocenia Piórotechnik.

- **Nowe media**

(<http://www.nhef.pl/edukacja/nowemedia>)

Wykorzystanie nowych mediów we współczesnej szkole proponuje Stowarzyszenie Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej. Nauczyciele mogą skorzystać z opublikowanych scenariuszy zajęć, bezpłatnych i ogólnodostępnych narzędzi (np. do publikacji własnych nagrań audiowizualnych), zapoznać się z kwestiami prawa autorskiego. Wybrane tematy scenariuszy: „Youtube w służbie kultury wysokiej i literatury”, „Literatura hiper-tekstowa”, „Ujęcia śmierci – tradycyjnie i nowocześnie o temacie uniwersalnym”.

- **Ninateka i Muzykoteka** (www.nina.gov.pl)

Jest to portal tworzony przez Narodowy Instytut Audiowizualny. Zarejestrowani uczniowie i nauczyciele mogą korzystać z opublikowanych zasobów bezpłatnie. Nauczyciel rejestruje siebie i uczniów, podaje liczbę uczniów, którzy będą przez rok korzystać z zasobów portalu (rejestracja jest weryfikowana telefonicznie w sekretariacie szkoły). Wideotekę i audiotekę można filtrować, wybierając: animacje, dokumenty, muzykę, literaturę, sztukę, historię i politykę i inne interesujące nas zagadnienia. Wyszukiwanie można uściślić, wybierając inne kryteria: rok produkcji, tytuł, gatunek, obsadę, słowo kluczowe, język oryginału. Przykładowe filmy do wykorzystania na zajęciach: „Tadeusz Borowski 1922-1951-2003”, „Kronika powstania w getcie warszawskim według Marka Edelmana”, „Dziennik pisany pod wulkanem. Dokument o Gustawie Herlingu-Grudzińskim”, „Według Mrożka”, „Powstanie zwykłych ludzi”. Warto polecić cykle audycji Polskiego Radia, np. „Finezje literackie” poświęcone twórczości Tadeusza Różewicza, „Rok 1939. Historia i literatura” o wydarzeniach politycznych, teatralnych i literackich tego okresu. W dziale „Edukacja” opublikowano scenariusze lekcji, opisy ćwiczeń, filmów, informacje o twórcach, wywiady, recenzje. Na portalu dostępne są cykle wykładów Teatru Narodowego, np. „Teatr XX wieku”, „Obecność aktora” i in. Nauczyciele mogą samodzielnie dodawać scenariusze, ćwiczenia, komentarze.

- **Filmoteka Muzeum Sztuki Nowoczesnej**

(<http://www.artmuseum.pl/filmoteka>)

Muzeum udostępniło w Internecie około 400 filmów w celach edukacyjnych. Filmy zostały stworzone przez artystów polskich z pola sztuk wizualnych w XX wieku i na początku XXI wieku: Zbigniewa Rybczyńskiego, Artura Żmijewskiego, Ewę Partum, Katarzynę Kozyrę i in. Na stronie muzeum,

w dziale „Edukacja” znajdziemy też program debat, spotkań, wykładów, prezentacji, seminariów i warsztatów organizowanych w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie pod nazwą „Muzeum Otwarte”, np. „Krytycy i krytycy” – warsztat pisanie (Filipiak, Sobolewska, Sommer).

- **Filmoteka Szkolna** (www.filmotekaszkolna.pl)

Program edukacyjny Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej na pewno znany jest wielu nauczycielom, ponieważ pakiety płyt DVD z opracowanymi filmami fabularnymi, dokumentalnymi i animowanymi dotarły do wszystkich szkół ponadgimnazjalnych i niektórych gimnazjów. Celem Filmoteki jest włączenie wiedzy o filmie do edukacji szkolnej. Na portalu edukacyjnym dla nauczycieli i uczniów www.filmotekaszkolna.pl zamieszczono zarówno materiały uzupełniające: recenzje i artykuły dotyczące filmów z pakietu, polecane filmy, książki i artykuły, zagadnienia do dyskusji i sceny do analizy, jak i opracowane przez nauczycieli scenariusze lekcji. Materiały zostały podzielone na: „Filmoznawcze”, „Materiały metodyczne”, „Jak zrobić film”, „Kategorie”. W ramach „Kategorii” można wybrać język polski, historię i pozostałe przedmioty nauczania. W proponowanych materiałach są scenariusze zajęć, w których określono etap edukacyjny i czas realizacji, np. „Brzezina” Andrzeja Wajdy – symbolizm w literaturze i w filmie; „Łagodna” Piotra Dumay jako przykład korespondencji filmu i malarstwa. Jest też propozycja całego bloku filmowego, który można włączyć do programu przedmiotu historia i społeczeństwo (uzupełniającego w szkole ponadgimnazjalnej). W realizacji edukacji filmowej wspierają nauczycieli projekty upowszechniające Filmotekę Szkolną: Filmoteka Szkolna. Akcja!, Filmoteka Szkolna. Akademia, Filmoteka Szkolna. Kinoterapia.

Warto też zapoznać się z portalem i akcjami **Fundacji Liternet** (<http://fundacjaliternet.org>), mającej na celu *promowanie literatury w internecie i udostępnianie nowych przestrzeni technologicznych dla literatury i sztuki*. Fundacja promuje najnowsze, niekiedy prowokacyjne zjawiska w literaturze.

Uwadze historyków polecamy inne cenne materiały multimedialne, których użytek jest dozwolony w celach edukacyjnych: **Radia Wolności** (www.radiawolnoscipolskieradio.pl), **Kronika RP** (<http://www.kronikarp.pl>), **Archiwum Historii Mówionej** (<http://www.audiohistoria.pl/web>).

Autorka jest nauczycielem bibliotekarzem w XI Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie